

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 24030001

Ákvörðun nr. 59/2024

Þann 8. nóvember 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 59/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst nafnlaus tilkynning dags. 11. mars 2024, um meint harðræði við handtöku af hálfu starfsmanna embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu. Fram kemur í kvörtuninni að viðhaft hafi verið harðræði við handtöku, sett hafi verið hné í bak hins handtekna og handjárn spennt óþarflega mikið.

Nefndin óskaði eftir frekari upplýsingum frá Lögreglustjóranum höfuðborgarsvæðinu með bréfi dags. 13. mars 2024.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 21. júní 2024. Meðfylgjandi voru gögn málsins og upptaka úr búkmyndavél lögreglumanns á vettvangi.

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoðryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af tilkynningunni er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að meintu harðræði við handtöku sem framkvæmd var af starfsmönnum embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór yfir erindið og þau gögn sem bárust. Nefndin bendir á að fjöldi lögreglumanna var á vettvangi, líklega fimm til sex lögreglumenn. Sá sem verið var að hafa afskipti af var æstur en gestkomandi var að reyna að róa hann niður. Þegar hann kom út úr barnaherbergi hússins fóru aðstæður strax úr böndunum og var viðkomandi handtekinn. Hann sýndi mikinn mótþróa við handtöku en eins og glögglega sést á upptöku þá voru handjárn illa fest á hann og þannig að hinn handtekni fann til. Reynt var að laga handjárnin en það tók langan tíma miðað við þá stöðu sem hinn handtekni var í og kveinkaði hinn handtekni sér á meðan. Erfitt er að sjá hvort hné sé sett í bak hins handtekna en mikið gengur á við handtökuna en aðeins ein upptaka úr búkmyndavél var afhent nefndinni. Hinn handtekni sýndi ekki af sér fyrirmyndarhegðun hvorki við handtökuna né eftir hana. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, sér í lagi upptöku af vettvangi telur nefndin að vafi leiki á um það hvort uppi séu vísbendingar um mögulega refsiverða háttsemi starfsmanna lögreglu, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur því tilefni til að senda erindið áfram til héraðssaksóknara til þóknanlegrar meðferðar.

Niðurstaða

Erindið er sent til héraðssaksóknara til þóknanlegrar meðferðar.

Reykjavík, 8. nóvember 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir